

До читача

Наскільки мені відомо, ніхто із авторів не видавав «Вибране» на одну тему. Я ж ризикую зробити так. «Чому?» — запитаєте ви. Бо хочу достукатись до розуму людей. Достукатись, догукатись із тим, що пече мені Душу.

Знаю, не всім це сподобається. Нехай. Мене виправдовує те, що написано тут — моє. Я так думаю, з тим живу.

Хтось скаже, що ця збірка — передвиборна агітка. Правда. Того і не приховую. Тільки вона — не заклик «Голосуй за автора, за його партію!». Ні. Просто, хочу, щоб люди це прочитали і не лишилися до нього байдужими. Поезія не терпить фальші, і, сподіваюсь, моє слово відгукнеться у вчинках людей. Так відгукнеться, щоб вони — вчинки — визначалися совістю.

Коли ж прочитане вас не схвилює, теж — не біда. Віддайте збірочку іншому. Комусь моє слово буде потрібним.

На те й сподіваюсь.

З добром
Олександр МОРОЗ

СЛАВСЯ, УКРАЇНО!

(Варіант гімну на музику М. Вербицького)

Слався, рідна Україно, незорий краю!
Я до тебе, Батьківщино, серцем припадаю.

На добро засійся людям хлібом і привітом,
Поєднай же українців у цілому світі.

Приспів:

Піднімайся, українська могутня
державо!

Вічна воля! Чесна праця! Україні —
слава

У вінку твоєму — стрічка голуба
Дніпрова,

На сторожі від неправди — Кобзареве
слово.

Думі й силі нема краю, роду — переводу,
Обніміться, братайтесь, люди і народи!

Приспів:

Піднімайся, українська могутня
державо!

Вічна воля! Чесна праця! Україні —
слава

Мати наша Україно — калино, тополе...

Хай щаслива буде в тебе вистраждана
доля!

Доки сонце понад світом, доти твої діти
Будуть славу України кожен день творити.

Приспів:

Піднімайся, українська могутня
державо!

Вічна воля! Чесна праця! Україні —
слава!

ГЕОРГІЮ ГОНГАДЗЕ

Спинімося, гляньмо... Щоб очі у очі...
Зіткнулись в ключі журавлі. Журавлі...
Ми разом живемо, і, хочем — не хочем,
За все ми в одвіті, що є на землі.

Погладь по голівці... Чи словом — до рани...
Вгамується біль чи зупиниться кров.
Ніколи не пізно, ніколи не рано:
Встигай, коли треба, робити добро.

У кожного — доля, у кожного — мати,
На кожного — горя і зла, й ворожди.
Встигаймо любити, встигаймо прощати.
Давайте по совісті жити завжди.

У цвітові-піні, у злім сніговію
Тремтить материнська правдива сльоза.
Летить понад світом єдина надія...
Хай свічка надії повік не згаса.

...Горить твоє серце. Горить воно... Гія,
І свічка надії тому не згаса.

ВІДВІДИНИ

Дворик. Над колонкою — калина.
Все довкруг зібралось до зими:
Виноград безлистий і хатина —
Мазанка шахтарська від війни.

Двері скособочені. Відкрито.
Пусткою війнуло, а не злом:
— Господи! Я знала: хтось та прийде,
Бо давно нікого не було...
Німо фотокартки — щастя свідки —
З стін кричать про те, що й ти любив.
Холодно і голодно.

І гірко.

Й страшно, ніби зрадив чи убив.

Тут слова від першої любові
Я почув, що і тепер бринять.
— А ніхто — ні помочі, ні слова ...
З пенсії ж рятунку не найнять.

Гоготить залізна плитка вічним.
Щось готую немічній в запас.
— Діда пом'янути було нічим,
Рік оце, як він пішов від нас.

«Поїзд... даль» — Сосюрене згадалось,
Як сигнал із вулиці розтав.
— Я Валюші тут приготувала,
Це мені не треба буде... там.

Зблиснули сережечки в долоні,
Стисло груди.

— Нащо? Та невже?..
— То на згадку... Радість-то сьогодні,
Хай Господь усіх вас береже.

Світ пливе. Зупинений годинник.
Без одвіту змучене: за що?
Де ударні вахти? Де ми нині?
У якій забій добро зайшло?

Нащо ці баталії на пиві...
І реклами владців про життя.
Як у неї коси... ні не сиві —
Всипані золою забуття.

Двері щільно зачиню на клямку,
Щоб «крутим» з Донецька не здалось,
Що іще звільнилася ділянка
Там, де горе з правдою зросло.

Так, не червоніє вже держава,
Відпустивши совість за межу.
...А калина плакала криваво,
В золоті ховаючи сльозу.

* * *

Калинівки,
і Вербівки,
і Буди,

Немає вас,
Та є ще ваші люди.
Та є печаль,
Засіяна думками,
Та верби
Над уявними
Ставками,
Та ще земля,
Що просить зерна
Й плуга,
Та совість,
Що не дасть
Продати друга,
Та віра в те,
Що ваші ніжні
Назви
Ще прочитаєм
На дороговказах...

* * *

(З В. Черепкова)

Ми сперечалися до хрипу — я і ти,
Аж очманіли, ніби з пересвисту,
Та виростали в спорі, як хребти,
Проблеми із іще недавніх істин.
А сутність демократії проста:
Народ як налаштують на розправу —
То розіпнуть за вироком
Христа
Й помилують
розбійника Варавву.

ТРИ ДВОРИ

(З В. Черепкова)

Три двори: ні зв'язку, ані світла,
І нікого — кричи не кричи.
Листя жовте кружляє без вітру
Та довкола полинно гірчить.
Три бабусі — чи скіфські ще баби? —
Лиця з бронзи, а руки — граблі.
Кожна молиться нишком: не дай Бог
Їй останньою вмерти в селі.

державний лик.
Повіями в Варшаві та
Стамбулі...
Рабів наймайстровитіші
полки...
Берем Європу! А візьмемо...
дулі
З своєї ж лиховісної руки.
Ідть! Служть! Мовчть
і аплодуйте!
Допоки злодій поцінив
і трон.
Лакейське чванство,
як і панство дуте,
Звучать на Україні в унісон.
І плаче дощ, бере Париж
в обійми...
І арія — довершений ясир...
І гнівиться у серці Україна,
І кличе до пощерблених сокир!

ВИШНЕВИЙ САД

Провалений місток.
Межа.
Болітця край.
Поріс струмок,
Як ліс, очеретами.
Зупинимось.
Це не далекий край,
Хоч тут хати
Не туляться рядами.
Сталівка, хутір.
Верби.
Клеверець
Та інша бережина
Під городи.
З Миронівки
Тут, може,
Навпростець
Десяток кілометрів
Тільки
Й годі.
Теплинь і зелень...
Як не знаєш, — рай
З печаттю запустіння
І тривоги.
За цвинтарем,
Зарослим
З краю в край,
Нагору — слід
Забутої дороги.
Дороги, по якій

Прийшли сюди,
Щоб
Тут росли Хліба,
Сміялись діти.
Де б вірили,
Що саджені сади
Цвісти на щастя будуть
І родити.
Вони й цвітуть,
Але кому
Навстріч
Їх диво виглядає
Білопінне?
Обійстя
Ніби в розпачі...
Сиріч —
«Вишневий сад»
У третьому
Коліні...

СПОДІВАННЯ

Краєвид.

Аж за душу

хапає!

Понад ставом ріденько хати...

Косий дощ

котрий день

наступає

На городи,

стежки

і плоти.

Помирає село. Помирає,

Огортаючись круг кладовищ,

Де вже в і ч н а я п а м'я т ь

збирає

Тих, хто світ піднімав з попелищ.

Бур'яни на забутих обійстях.

Як в чорнобильській зоні — до стріх...

«Реформаторе», Бога побійся,

Бо за цей, неспокутний

твій гріх

Не відмолишся в третім коліні,

А на місці святого Петра

Тебе дядько небритий зустрине.

Він тобі нагадає,

що рай

Не в твоїх золочених хоромах

Із полками злодюг на розвід,

А у полі,

де й досі сірома

Колоски пригортає, як світ.

Де покинутий Богом і ладом

Злидень землю трима на собі
Та облудну ненависну владу,
Що вмостилась йому на горбі.
І не ремствує, терпить.

І долю
Лише зрідка відчайно клене,
Коли гнів виринає спокволю
І тебе він, повір, не мине.
На коліна!

Молися й молися!
Бо як піде із поля і він,
То вжахнуться іздалека
й зблизька,
Й по тобі вдарить праведний
дзвін.

А бідак...
ти з «любов'ю» до нього
Не пускай крокодилячих сліз,
Бо він сам, як дорога до Бога...
З фарисейством до правди не лізь!
Все він бачить,
— бо хата не скраю.
Де той край у десятка дворищ?
Помирає село.

Помирає,
Огортаючись круг кладовищ.
...Після злив ще земля не підсохла,
Ще блищить у калюжах вода,
А усміхнений
сонячний сонях
Через тин
на людей вигляда.

* * *

Свіжий хліб. Тому й черга велика,
Трохи гамірно, бо — гастроном.
Невідомим собі чоловіком
Краще бути отут, щоб прийом
Не вести там, де сутність прозора
В кожній постаті, позі, словах.
Вибачайте, та правда сувора
Викликає подекуди жах...
Вже до каси мені недалечко.
Щось сварливе до неї дійшло —
В повній сумці добра на вервечках:
Магазинної розкоші тло.
Там ковбаси, цукерки і шинка.
Помічаю усе мимохіть.
Раптом голос дитячий до жінки:
— Тьотю, булочку, — просить, —
купіть...
Не збагнув іще драму сюжету,
Як у відповідь гаркнуло зло:
— Де ви тільки на мене беретесь!
Щоб добра вам повік не було!
У хлоп'ятка очей озеречка.
Бідне, сором здолавши, стоїть.
Худорбу не сховає пальтечко,
Хлопчик їсти благає, як жить.
— Йди сюди, що ти хочеш? — питаю.
Оченята — на кекс: — Он оте ...
Дістаю, і плачу, і... тікаю,
Осквернивши немовби святе.
Зневажаю себе і державу

За принизливу, люту ганьбу,
За бездушну наругу над правом,
За облесне на правду табу.
За жебрацтво, возведене в бізнес.
За обочини — сливе панель,
За дитя, що збагнуло, що бідне,
За даровану супер-«Шанель».
Нам не буде прощення, допоки
Вколо совісті зварена кліть,
Поки десь не зриватиме спокій:
— Тьотю, булочку...
прошу, купіть...

* * *

А ми такі: ні кроку без пророка —
Вказующої царської руки.
І хоч в той бік не дивимось нівроку,
Бо й нащо нам така-сяка морока,
Та знов Мойсея ждем віки й роки.
Бо так воно написано: страждати,
На долю плакатись, що Бог її не дав,
Де нас нема — добра собі шукати,
Сусідами лихими прикриватись,
Неправдою.

А правду хто продав?
Хто заважав об'єднувать уділи,
Плече в плече згуртовувать полки?
Гострить шаблі (але щоб цілим миром),
Зійтись на волі, на землі, на вірі,
А не у межі забивать кілки?
А хто покірно в ярма сунув шию,
Своїх цурався за звертання «пан»,
Коли із них тягли останні жили?
Хто з вольності козацької накинув
Кавказу вільному невольничий аркан?
Ми все святі, нещасні й непорочні,
Однак ніяк не можемо збагнуть,
Що правді слід дивитися ув очі,
Що коли долі кращої ми хочем,
То треба про святенництво забуть.
І не лизать маріїнські паркети
З словами: «Досить! Царствіє прийшло!»
А всім: і президентам, і поетам,
І трударям без звань і еполетів

Згуртовувати місто і село
На труд тяжкий — від небуття спасіння.
Бо далі нікуди — за нами не Москва.
Творімо в серці кожнім Україну,
Лукавство слів неправедних відкинем —
Пророчі тільки праведні слова!
Свої гріхи розділить батько з сином,
Бо в нас історія одна: складна й проста.
За все в одвіті лише ми — єдині.
Щоб стала європейською Україна,
Їй треба українською ще стать!

ПОРТРЕТ

Він був не промах,
Був не з тих,
Хто слово мовив —
І затих,
А діло знав,
Любив себе,
Знав, що рука
Собі гребе.
Не проти був
Упасти ниць
До ніг
Негордих
Молодиць...

...Для інших же
Читав з листа
Нагорну проповідь
Христа.

* * *

Усе, що є — Усе твоє.
Либонь, інакше і не буде.
Того ж не зрозуміють
Люди,
Їх
Власний клопіт
Дістає.
А ти хотів би прихилить
Їм небо,
А собі — лиш хмари?
Те зрозумієш незабаром,
Як вперше в грудях
Заболить:
Не втоми
Стислий епікриз,
Що ліків геть не потребує, —
Душа болить,
Коли почує
Байдужість напівправди
Скрізь.
Німотно голову візьми
В свої натомлені руки
І...
Заспокойся: це не муки,
Це доля — жить поміж людьми.
НЕСАМОВІТІ

Всі за народ! Аж одляски, як грім,
Несамовиті — «Геть!» «Ганьба!» і
«Слава!»

Проте, яке до тебе діло їм?
А ти ж — народ,
людина
і держава...

«ПАТРІОТАМ»

*Чого ж ви чванитеся, ви!
Сини сердешної України!*

Т. Шевченко

Я вам не вірю,
Блюдолизи!
Ви шубу з царського плеча
Носили б вічно,
Міль прогризла б
За віропідданійший
Час.

Я вам не вірю, «Патріоти»
До найзручнішої пори.
Були б ви «за»,
Ніколи — «проти»,
Аби не чули:
«Фас! Бери!»
Із ваших пащ
Скажена піна
Летіла перше
На своїх.
На напівзігнутих
Колінах
Душа у вас,
І вічний гріх
Вам не дає
Спочити в слові:
Брехня на брехнях —
Тічка зла,
Від того б

Захлинулась
Совість,
Якби вона
У вас була.
Я вам не вірю,
Бо спокута
Вас, сонцеликих,
Не пройме,
А Україна
Муку люту
За вас,
Перевертні,
Прийме!

ДИПТИХ

1.

Коли місцевий «патріот»
Тебе зведе на ешафот,
Тоді ти зрозумієш сам,
Хто з вас паскуда,
А хто — пан.
І, може, звіт собі даси
Про міру права
й ковбаси.

2.

Я думаю, що час мине,
І хто продажний — буде видно,
І хто під'юджував мене
В своїх, зі стелі взятих, бриднях.
Однак, в душі мені пече
За вас же, призвідці руїни.
Не дулю ставте, а плече,
Щоб вистояла Україна!

УКРАЇНІ

Благословенна і забута,
Своїми ж кинута людьми,
Ядучим попелом закута.

А ми...

Либонь, собі й не ми.

Нам під Отця б твого

І Сина...

Хоч мало схожі —

Не вини

(Хіба що вусами).

Вкраїно!

Оце такі

Твої сини!

Напівмайстри

швидкого слова,

Напівзнавці,

Напівборці,

Напівбрати,

Напівпанове

З тризубом єдності

В руці.

З словами тими ж —

Про свободу

(До неї ніби ідемо),

Тим часом «рідному»

Народу

Нове лаштуючи ярмо.

Не вір

Облудному їх слову,

У їх перевертні-рядки.

...Стоїть заграва
Полинова
Над цвинтарем,
Де сплять батьки.

* * *

Нема життя:
Ні долі,
Ні недолі.
Лиш час
Несамовито
Поспіша.
Як за селом
Скалічена
Тополя,
Болить і плаче
Стомлена
Душа.
Від кореня
Ще пагін
Зеленіє,
Та не для мене —
Марне
І хотіть.
На вітрі листя
Тихо
Лебедіє:
— Я вас любив,
Простіть мене...
Простіть.

КОБЗАРЕВІ

*(з нагоди його річниці і роковин
в незалежній Україні)*

Тарасе, батьку,
Не дожив...
І краще.
Бо і тепер би
Бачить довелось,
Як Україну,
Як народ
Пропаций
В могилу тягне
Предковічне зло.
Усобищ зло
Пикате і пихате,
Гетьманчиків неситих
Лютий рій,
Готових і за тата,
І за ката,
Пропнутися
Аби
В поводи рі.
І кожен кличе
Під своє знамено,
Державу любить
До нестями аж,
Та тлусті їй підставити
Рамена
Не поспішає —
Свій дорожче

Саж.
Де б можна рохкати
Про козацтво псалми,
Вбиваючи гвіздок
Для булави,
Знайти місцинку
Поміж образами
Для тризуба
Чи змія
В три глави.
А їм однаково
До чого
Бить поклони.
За владу —
Ладні хоч і сатані.
За власну,
За жадану,
«У р о д з о н у»,
А бидло ...
Хай не лізе
Між панів!
Йому слів троє:
«Геть!» «Ганьба!»
І «Слава!» За ті,
Ще єзуїтські
Срібняки
І... «Міс-це!»,
Бо будується
Держава,
Де пану — панське,
А кухарчуки
Повинні бути щасливі

Тим,
Що мають
Від прав с в о б о д у ,
«Рівний с т а р т»
У с і м .
І все це
Кожна погань
За правду разом
Прикриває,
Освячуючи
Іменем
Твоїм.
Ще й слово в тебе крадуть,
Щоб глаголить:
Воістину
І тільки на віки!
Без німця —
Звичайнісінькі
М о г о л и ,
Сексоти,
Політичні
Байстрюки.
Прости,
Кобзарю,
Вроджену хворобу.
І титли, й коми
Внуки бережуть,
Та їм
Твоєї істини
П о д о б а
Вартніша, видно,
Аніж думки суть.

У вишиванках,
З вусами й шаблями
Доволі земляків
І землячків,
А Україна,
Ніби мати,
Тане
Затим,
Що діти
Сталися
Такі.
...Підем, Тарасе,
Станемо де треба,
Допоки місця
Вистачить в ряду.
В нас люди добрі:
Як з твоїм портретом —
То гривень кілька
Завше
Покладуть.
І, може, стрепенуться!
І поволі
Прокинуться
(Нехай без кол у н а) .
Та маєм розум!
Україну!

Волю!
Чи ж має бути
Хиреною вона!?

* * *

Бува, проріжеться надія
З такого розпачу, що — край...
Отак в кіно остання дія
Колись вела за небокрай.
Якісь невдачі і проблеми
Топились в морі доброти,
Ми забували: хто ми, де ми,
Бо треба йти.
До того кличе вища воля,
А їй покірливість свята.
...Екран погас. Промокле поле.
Сльота. Без просвітку сльота.
Але довкола про екранне,
Що щойно бачив, — голоси.

І у безпросвітку є ранок,
Його в душі своїй неси.
Неси!

* * *

Я не люблю календарів:
Вони — мов докори від часу,
Що ти не встиг, не догорів.
І не пробив у скелі трасу.

Я не люблю календарів.
(Це відчуття хіба між нами.)
Не переймаються царі
Й пройдисвіти своїми днями.

Вони бо вічні, час іде
Все мимо їх і мимо справи...
А календар собі кладе
На сторінки лиху неславу,

Щоб інший хтось колись зустрів
У стислій (з року в рік) ремарці,
Що так було: старці і старці
Добу творили. Й дата в рамці.

Я не люблю календарів!

* * *

*Куди ти, Грицьку, та й від України?
А чей мудріший за Ромена Рим?*

Б.

Чіп

Здається, що життя збулось асоціацій,
Якщо брудне — бридке, проти брехні —
прот
ест.

Буквальність виручає.
Так легше — без овацій,
У них завжди є десь прихований підтекст.
Хай чорно-білий світ — предмет
не для
Пегаса,
Та краще розрізнять, де є Ромни, де — Рим.
І бачити людей у різних іпостасях.
Любить народ — це поза.
Бути треба ним!

* * *

Як душа спочива
У полоні застиглих ілюзій,
Де зелена трава,
Де калина і м'ята у лузі.

Де зозуля кує
На літа, на прийдешні без ліку,
Де усе, що не є, —
Все твоє, до росинки,
навіки.

Де ніхто не спішить,
Не боїться лишитись останнім
Тут, де стежка лежить
І не хоче,
не хоче (!)
прощання.

* * *

Так бреше віддано і щиро,
Що вже повірив сам собі
І людям (хоч йому не вірять,
Не вірять в брехні, дalebі).
Він знає, що вони те знають
І, знаючи, благословляють.
Хитрує кожен, щоби згодом
Брехати, що він був з народом.

* * *

Було вже клятв народу доста,
Було й образ на той народ,
Мов, бачити не хоче росту
Від влади надбаних щедрот.
Дарма, звичайно, та образа,
Хоч не святий народ і сам.
Не раз було — попівська фраза
Йому важливіша за храм.
За храм душі, в якому совість
Його є образ, дух і суть,
І до випробувань готовність,
А не чекання: принесуть
І лад, і блага, і достаток,
І кущі райські без труда...

Який народ — такий порядок,
Які джерела — та й вода!

* * *

Коли кричить «Ганьба!» чи «Слава!»
Ісламо-греко-іудей,
Питаю: хто тобі дав право
Діла судити і людей?

Щоб так — за срібняки — улитись
В оцю смердючу каламуть,
Як треба високо цінитись!
І як насправді ницим бути!

Такі почувеш часом паралелі
В етапах історичних, між людьми,
Що острах візьме: чи малі ми, ...леле,
Чи, може, п'яні, чи з похмілля ми?

А потім сам собі даєш пораду:
Ти висновок із іншого зроби!
Догребемо, поділимо, докрадем —
й наблизимось до княжої доби.

ПРАВЕДНИКАМ

У нас біда з патріотизмом,
Бо він на ненависті зріс.
А коли вірний «т а к» Вітчизні,
То із трибуни зразу злізь!
Вона для обраних... собою,
Хто крикнув першим: «Ще не вме'!...»
Хто ж запізнився,

той до бою

Уже не годен.

Це німе

Кіно, без титрів навіть, правда,
Бо нащо титри? Наперед
Уже відомо, хто є зрадник
І що є подвиг.

Як на мед

В нас штатні праведники

лізуть

Учити всіх, хто в «штат» не вліз.
Патріотизм взяли у лізинг
До перших (але справжніх) сліз.
Не хочу каркати, одначе
Як гряне грім (у тому й суть),
То «патріоти» нетерпляче
Нові ідеї вознесуть.
І будуть з ними попереду,
Ще й гасел повний арсенал.
А як за гроші —

при потребі

Взопіють Інтернаціонал.

* * *

В екранах ТV невилазно,
У клятвах народу і без,
Політика найнятих блазнів
Не знає ні міри, ні меж.

І той, хто найбільше грабує,
Хто шукуру з сіроми дере,
Про захист його репетує,
За душу нужденну бере.

Я знаю, це просто «агітка»,
Поезії й близько нема.
Та як докричатись, щоб тітка
Такою й сприймалась сама.

Що дядько і в Африці дядько,
А не благодійник чи гість.
Що він запровадив порядки,
Де хто не працює — той їсть.

Аби обікрадену долю
Побачив народ, зрозумів,
Що ним короновані — голі,
Що винні ми в цьому самі.

Що треба в загальному горі,
Шукаючи винних людей,
Той палець, що тицяєш вгору,
Прикласти до власних грудей.

* * *

Ти можеш бути навіть лжетираном
(Бо й до тиранства треба дорости),
Та час прийде
 (чи пізно,
 краще — рано),
Коли на сповідь вирушиш і ти.
Тоді згадаєш ті прості й пророчі,
Уживані в буденності слова,
Де совість є, де погляд очі в очі,
Де батькова безвинна голова.
І я не знаю, як ти їх обійдеш,
Чи знову зміст зведеш на манівці?
Не буде так — правдива кара зійде
Не з терезами —
 із мечем в руці!

* * *

Мене і терло,
і крутило
На вже прожитому віку,
Давало зліт,
ламало крила,
І розпинало,
і таку
Давало долю вибирати,
Де, як у казці, три шляхи...
Я ж прямо йшов,
як вчила мати,
І ніс здобутки та гріхи.
Не відмовляюсь ні від чого.
Хай втихомириться й злослов.
Найтяжча випала дорога —
Правдива.
Нею йду.
І йшов.

* * *

Не кидаймо землю,
і луки,
і води.

Не можна вернути покинуте. Ні.
Байдужості, зла не прощає природа.
Природа одна.

Це лиш ми в множині.
Я бачив хати в бур'янах попід стріхи.
Я плакав без сліз за усим, що було,
Коли я у рай випадково заїхав.
А звався він просто: поліське село.
Там люди світились добром до усього,
Там луг колисав старовинні пісні,
Там верби стояли вінком край дороги,
Любов розривала там груди тісні.
Здавалося, жити б і Бога просити
За цю безконечну ясну благодать.
Але ж...

ми пішли. Урбаністики сито
Назад не пустило. І ніби печать,
Печать запустіння упала на долю
І краю цього, і, найперше, людей.
І тільки печаль, як перекотиполе,
Пливе, прислухаючись: може, прийде
Хоч тінь якась людська, хоч пам'ять
воскресне,
Хоч півень під ранок ударить
крильми.

Хоч, може, не зовсім зоря перекреслить
Надію, що люди лишаться людьми.

* * *

Судити легше, ніж робить,
Як знаєш істину. Тим паче,
Що істина проста:

ледачий

Ти думать, вчитися і жить.

За кожен день, за кожна мить
Борися! Бо вона остання,
Бо будуть марні сподівання
У світі щось перемінить.

Немає: то — вони, то — я.
Вони такі з твоєї волі.
Ми всі із однієї школи.
Вона і їхня, і твоя.

Бо то ж писалося й для тебе:
«Якби ми вчилися так, як треба...»

* * *

Ми так неправильно живем,
Немов у нас віки в запасі.
Від суєти немає спасу,
Друг ліктем друга дістає.
А вже тоді, як мить згоріла
В безодні часу, що німа,
Збагнеш — повернення нема.
І всім... яке до того діло?
Бо всяк по-своєму живе,
В своїй бездарності великий,
У ній єдиний і... столикий.
І жаль від того душу рве.

ПЕРЕД СВЯТОМ

Навтра буде великоднє свято.
Хто на базар сьогодні, хто в город.
Натомлені народні депутати
Повільно роз'їжджаються «в народ».
Той — в магазин, той разом з магазином
Щось для народу в поміч пособля,
Щоб не кололи очі лімузини
Отих, на кому і стоїть земля.
«Земля» — як символ. Бо коли товаром
Із волі їхньої явить вона лице,
То статки дехто з них іще наварить,
Народу ж — дуля в свято і... яйце.
Аби не забував звання високе,
Щоб «слуг» своїх поцінував стократ.
Щоб легше віддавав останні соки
І пам'ятав, що він — електорат!

МІЙ ЧАС

Я час не тратив. Тратив час мене.
Тягнув у вир зневіри і досади.
А думалося: смуга промине
Байдужості до совісті і правди.
Ти душу рвав свою на знамено,
Щоб сірих возвеличити у праві,
А їм було, їй-Богу, все одно
Чи правда зверху, чи брехня лукава.
Даремно, живучи серед рабів,
Підносить прапор боротьби й свободи.
Ти їм чужий, бо, що б ти не робив,
Ти — загадка для них.
І клопіт.

Й подив.

Та я не здався. Бо життя одне.
Пощо йому пересуди і кпини!
Я з тих, хто на річках шукав бистрини.
Я час не тратив. Тратив час мене.

НЕ ЗРАДЖУЙТЕ ЗЕМЛЮ!

Тут прози і поезії замало.
А слів негарних... тож аби в лице!
Щоб схаменулись, щоб зняли забрало
Із влади, із грошей — кільце в кільце,
Щоб опустилися на грішну землю
(Із нами грішну, а затим — святу),
Щоб совість, якщо є вона, завмерла,
Узрівши перед себе пустоту.
Продати землю — як продати матір,
Продати те, що робить нас людьми,
Те місце, де училися ступати,
Той світ, якого мікрочастка — ми.
Не лізьмо в словоблудство економік,
Жадоби там всього лиш прикриття.
Згадаймо: білі, чорні і червоні...
За землю цю заплачено життям.
Вона не ваша, ви завжди це знали.
За нас розп'ята й через те свята.
Його за нас так само розпинали,
І через те ми знаємо Христа.
А ви ж своє святенництво, як цноту,
Підносите без сорому й стида.
За правду разом станем!
Прозрійте! Відступіться! Позолоту
Струсіть із себе! Бо і вас біда
Накриє так, що щастям здасться —
згинуть,
На той світ заховатися, бігме!
Та може статись так, що Україна
За зраду навіть в землю не прийме.

РОЗДУМИ В МЕТРО

Колись метро любив я. За сучасність.
Цей світ людей до себе піднімав.
Він був і лаконічний, і прекрасний.
Новим себе я в ньому відчував.
Тепер же я боюся переходів,
Бо там ганьба держави і людей.
Там жебраки, бомжі й «вінець свободи» —
Жінки-рабині. Вільно — як ніде.
Їм Бог — суддя. І, певно, Бог із ними...
Та в тому сороміцькому ряду
Стоять вагітні — жебрати повинні,
Щоб для пологів заробити «мзду».
Від сорому робити що з собою?
Це ж і для мене докір, як для тих,
Що Україну чорною ганьбою
Покрили перед світом.

Щоб затих

І дух людської гідності. І воля —
До чогось кращого чи просто до життя.
Це ж треба отаку здобути долю,
Щоб за хабар народжувать дитя!
І ви, достойники, у високості строгі,
І «профі»-здирники, згадаєте відтіль,
Чи й ваші матері так до пологів
Збиралися, лице сховавши в тінь?
Якої ж ми добилися держави,
На що надіятись у час розплат за гріх
В Японії на смерть ідуть, бо слава —
То їх держава, що одна для всіх.
А ми, і найбагатші, і злиденні,

З історією — хоч до алтаря,
Хіба не продавалися щоденно
За матушку-царицю чи царя?!
Хіба не ми втішаємось від шоу,
Де слово правди на мільйон брехні?
Хіба не ми мінятися готові
На гречку — совість?

«Бідні, бо дурні...».

Самі себе ми до стовпа прибили.
Цей стовп ганьби тримає нас віки.
Це в нас сини, що матері вродили,
Для нашої держави — байстрюки.
Народе мій!

Відкрий нарешті очі,
Згадай, хто ти (і ти, і ми, і я...).
Там, в переході, видива пророчі —
То Україна жебрає твоя!

* * *

Так стомлюють змагання «патріотів»!
Воістину: історія во плоті.
Клянуть, клянуться і в отця, і в сина,
Усі, вважай, предтечі України.
І що зростають відстані від дати,
То більшає борців, котрі віддати
Життя за волю вже були готові.
(Звичайно, так не сталось випадково.)

Давайте схаменемося, братове, —
Протринькаємо істину у слові.
Поки до бронзи визріють герої,
Не буде України як такої.
Не треба ані клятв, ані спокути.
В однім ряду і «Арсенал», і Крути.
Для всіх є лаври. І для когось — стінка.
Життя складніше, ніж його оцінка.

* * *

Не поспішаймо з пам'ятниками.
Краще в собі розберімося:
Може, не варто славити
Те, що на страхіві виростало?
Те, що сліпило заздрістю,
Звести рахунки кликало,
Щоб боягуз прославився,
Недомірок став великим?
Щоб через роки ховаючи
Гріх, той що душу розкрюював,
Подвигом гріх називати,
Себе, звичайно, — героєм?

Там, де кривавить пам'ять,
Совість шукає виходу,
Не поспішаймо з пам'ятниками —
Історія тільки пишеться!

БЕРЕЗЕНЬ У ГАЛИЧИНІ

На п'яте повернулася зима...
Згадалося, що Сталіна нема
Тому, мабуть, згадалося, що слід
Його вернути хоч на кілька діб,
Щоб пліснява, що грає «під героїв»,
Здалася оптом й вроздріб. Як тоді.

На п'яте повернулася зима...
Нема у нас народу. Ще нема.
Хоч героїчності доволі є зразків,
Коли біда в країні — й поготів.
Але страждають люди від неволі
В усіх усюдах під кермом вождів.

На п'яте повернулася зима...
Нам влада в очі бреше, та дарма.
Ми славимо її, хоч правди — ні на гріш.
Кусать ми годні, а лизати — більш.

Ми знаємо, що влада бреше й краде,
І краде більше, справно і скоріш.
На п'яте повернулася зима...
Дискусія закінчилась сама,
Вже гетьмана, царя або месії
Не треба. Бо коли людей просять,
Піврешета гетьманчиків знайдемо,
В Америку готових чи в Росію.

На п'яте повернулася зима...
Довкола біло, а в очах — пітьма.
Під лемент у верхах «городиться город», —

За владу абсолютну б'ється зброд.
А ким він стане, ми, напевне, знаєм.
Сатрапів не народжує народ.

На п'яте повернулася зима...
У кожному селі в нас — Колима.
Для таборів навіщо нам Сибір,
Коли заслання — майже кожен двір?
Самі ж собі таке і вибирали.
Нема народу — з пана стане звір.

На п'яте повернулася зима...
Людину без народу жде сума.
Не прийде гетьман, цар (сиріч, Мойсей),
«Мойсей» — то переважно фарисей.
Коли ведуть народ — добра не буде.
Ти — сам народ. Май голову. І все!

На п'яте повернулася зима...
Навіщо Сталін? В нас своя тюрма.
Так він хоч справді вів (хоч слідом — кров),
А ти ж не хочеш під вождями знов!?
Тоді борись за всіх, не будь байдужим! —
І буде справедливість і любов.

* * *

Нема на Україні правди, ні.
Про люд трудящий годі що й казати.
У владі й партіях нема йому рідні,
Вони собі не можуть ради дати.
Вони, звичайно, патріоти, так.
Їм влада як тяжка й почесна ноша.
Там члени є, людей немає, факт.
Лишився комуніст один хороший,
Та й той — за гроші...

ПОЛЕМІКА З П. ЧУБИНСЬКИМ

— Доборолись, — кажуть «ревні»,
Ніби дозмагались.
Україні суверенність
Все-таки дісталась.

Не поділять тепер славу
Від тої звитяги.
Роздирається держава
За барвисті стяги.

Були довгі доріженьки
До волі від... «раша».
Та не зникли воріженьки,
Бо всі вони — наші.

ЧОГО БІДНІ...

Душа щедра у бідного,
В багатого — хитра.
Бо бідному інші — рідні,
А багатий витре
Об них ноги.
Доведеться,
То й продасть, і зрадить.
Споконвіку так ведеться...
І немає ради,
І немає людям купно
Надії на правду,
Бо багатий її купить,
А скоріше, вкраде.
Ще й висміє сіромаху
За його відвертість,
Не боячись (де там страхи?)
Ні гріха, ні смерті.
Які страхи, коли в нього —
І гроші, і сила,
І суд сліпий?
Слава Богу,
Що хоча б могила
Порівняє усіх разом.
...Так це ж на тім світі,
А люди ж то мають право
І тут людьми жити.
То чого ми дурні сливе?
Від того, що бідні?
Чи з дурості нещасливі,
І тому ми — злидні?

Чи запитував хто чесно
Сам себе, нівроку,
Про ту приказку облесну
З багатого рота?
А ми ж її чуєм завше
В горах і в долині,
Як видурить голос нашій
Хочуть в Україні.
Отоді й стають до справи
Платні «патріоти»,
Й вистачає людям справді
Тяжкої роботи:
Із собою розібратись,
Як голосувати?
Чиї гроші влада тратить?
Чом вона з багатих?
Хто у тому бюлетені,
Проти кого черкнуть?
Не за того, в кого в жмені
І влада, і... церква?
Та за того!

Ще й шукаєм
Винних через... три дні.
Отого ми так і маєм:
І дурні, і бідні.

ОДАЯ

*Тихо молиться кожна,
не дай Бог,
Їй останньою вмерти в селі.*
В. Черепков

Кущі з дворищ біжать до шляху,
Та мимо них летять авто,
Щоби побачене від страху
На плечі не лягло хрестом.

Тут, де колись життя буяло
В піснях про долю, про село,
Гіркоти різні не лякали,
Хоч неоднаково було

В родинях і батькам, і дітям,
Та чулось:
«друг», «земляк», «сусід»...
Людині легше жить на світі,
Коли по правді. Як усі!

Коли душа не рветься з того,
Що сам зостанешся, сама...
Додому — добра нам дорога,
А з дому доброї — нема.

Отут би жить і край цей славить
За кожен день, за кожную мить!
...Була б державою держава,
То й люди знали б людьми.

Краса печально виглядає:

Як доля сіл — в селі однім...
Якщо помре село Одая,
То нащо жити нам усім?!

ВРАЖЕННЯ

Мені здавалося, що є
В тобі подоба від людського,
Шаноба показна до Бога
Невдаваною виграє.
А вийшло: совість — лише гість.

...Не гладь собаку, коли їсть.

* * *

(З А. Демет'єва)

Вертаємось до кріпосного права:
Скупили землі, села, побут...
Втім
Багатії свою трактують правду,
Що світ Господній весь належить їм.

Що лиш для них — добробут і свобода.
І справедливість служить тільки їм.
А що негоже — все те для народу.
Прислужується хай панам своїм.

Возводять замість сіл собі хороми,
Життя минуле — помилка, мовляв...
І Русь уже не буде отчим домом
Для бідних і одурених селян.

І править світом ненажерний нелюд,
Село перетворили у тюрму...
Тримає панство там сучасну «челядь»,
Як це було ще двісті літ тому.

* * *

(З А. Деметъева)

Поверни, фортуно,
Гнів і голос.
Ненависть вклади
В слова про стерв.
В нас народ
Жорстоко розколовся
На злодюг
І решту — їхніх жертв.

* * *

(З А. Демет'єва)

Ми живем, турботами обтяжені.
То зі снігом дружим, то з дощем.
Під червоно-синьо-білим стягом
Віriamo, що біди переждем.

Ми живем серед надій і страхів
Через війни і терору жах.
І земля, немов вогненна плаха,
І сокира в катових руках.

Ми живем, як на слизькій крижині, —
Відчай нам у серце поціля...
У країні рідній, як чужі ми,
Дивимось на владу звіддаля.

* * *

(З А. Демет'єва)

Газет не хочу відкривати —
Убивства, кілери, суди...
Землі нащо оце все знати?
І так стомилась від нужди.

Вже люд байдуже споглядає,
Як править бал у нас шпана.
Лапками Захід виділяє
Слова — «Великая страна».

Як все — суцільна показуха,
Щоб дебет з кредитом. А там...
...Біжить навстріч облізла сука —
Картинка нашого життя.

ПОБОРИ

(З А. Демет'єва)

По п'ятницях менти в нас — сторожі
На перехрестях, біля світлофорів.
Ховають їх від водіїв кущі,
Коли пости виходять на побори.

Здається їм, що так і має бути.
Інакше чим зайнятись на дорогах?
Оця безкарності й жадоби каламуть
Корислива, злодійська і убога.

Стомившись від нахабності ДАІ,
Від дріб'язку причіпок і притирок,
Ми гаманці витягуєм свої,
Пасуєм перед жезлом і мундиром.

А хтось із водіїв, бува, бурчить,
А хто сміливіший — права качає...
Виходить, мов на промисел, бандит,
Що жертви по шляхах кийком кінчає.

Пора, мабуть, народу владі цій,
Як і ментам, скрутити дулі сміло,
Щоби від захребетників, людців
І на дорогах навіть не смерділо.

ВІДПОВІДЬ АНОНІМНИКУ

*Чи треба відповідати на
бруд, вчергове виплеснутий
через Інтернет активу партії?
На бруд — ні, бо нема про
що (і з ким) говорити.
Про метод — можна.*

Анонімка — дзеркало. Не сага,
І не сповідь для Страшного Суду.
Інтернет — негідникові благо,
Щоб лице своє не видать людям.

Він не здатен на дуель, на вчинок.
Він *собі* позаздрить при нагоді.
Все це — без пояснень, без причини.
То хвороба, хроніка та й годі.

Прикро, хоч така хвороба древня:
Жалюгідний думає, що грізний.
Крім простого, він грішить, напевне,
Ще і політичним онанізмом.

Не боюся наклепів. Бо й людство
Від брехні страждало — не вмирало.
...Анонімнику в п'ятьмі паскудства
Тануть дні,
яких і так замало.

ПРОЗРІЙТЕ!

Раби! Уклінніє раби,
Людей віддалена подоба,
Ознака нашої доби —
Новим панам нова худоба.
Невже традицію чіпку
Не витруїло зло всіяке
І на собачому цепку
Душа вдавилася від ляку?
Прозрійте ви: і той, і сей...
У кого ви тепер в неволі?
Сидить на троні фарисей
В напівлакейському камзолі.
Неродовитий бог і цар
Хрещений пекла... вам, ледачим,
Й для свити, котру ще Кобзар
У «Сні» пророчому побачив.
За що він ніс тяжкий свій хрест —
За ваші ниці славоспіву?
Його не чуєте протест
І спопеляючого гніву?
В прокльони згадку загребе
Про вас, як зрадите сьогодні.
Хоч би самі проти себе
Повстаньте, гнані і голодні!
Не хочу більших нагород,
Ніж дочекатись того зламу,
Як скажемо: ми є народ!
І вже не будемо рабами!

ЗІЗНАННЯ ВІДНЮ

*Пам'яті А. Р. Лавриненка,
учителя математики, батька дружини*

*Помнит Вена, помнят Альпы и Дунай
Тот цветущий и поющий яркий май...*

Э. Долматовский

Ти, сподіваюсь, мав би пам'ятати
(Хоч стільки днів відтоді пролистав),
Як батько мій в далекім сорок п'ятім
За звільнення твоє медаль дістав.

Сільського вчителя, його питали,
Як йдеться людям там, де воював.
— А добре там, де ми ще не бували, —
Він гірко (чи лукаво) жартував.

І пам'ятав... А жив звичайно... бідно.
Пив «За Победу!» — звали за столи.

...І знов твої каштани зацвіли...
Ти виняток із жарту, милий Відню?
Не виняток.

Хоч ми тут і були.

ДО ВИБОРЦЯ

Ти думав: кинеш бюлетень — і квити!
Ти не сказав, коли потрібно, «Ні!»
Тепер живеш, скоріше, мушиш жити
В країні і злодійства, і брехні!

Вона тобі чужа — така держава.
І ти для неї — муха на лайні,
Бо то примара: громадянське право
В країні і злодійства, і брехні!

Тебе купили, бо хотів продатись,
Розжитись чи ковтнути «на дурні».
Ти прохмелився? Мушиш прокидатись
В країні і злодійства, і брехні!

До тебе знову йдуть пани пихаті
І пані — на украденім коні.
Дивись, не залишись у «крайній хаті»
В країні і злодійства, і брехні!

ЯК ЖЕ ТЕБЕ ЛЮБИТИ?

*«Чого бідний?..» —
з української народної приказки.*

Як же тебе любити,
 бідний... смутний народе?
Як тебе можна славить,
 родом пишатися як?
Нащо тобі держава?
 Нащо тобі свобода?
В закутку можна нидіти
 і на чужий п'ятак.
Злодію годиш завше.
 Брехні приймеш за правду.
Трон віддавав негідним —
 хай тобі пута плетуть.
Віру твою паплюжать.
 Землю твою окрадуть.
Мову твою гвалтують.
 В душу твою плюють.
Тільки утрешся мовчки —
 так, наче дощ... нізвідки.
Жаль тобі пана й пані,
 бо поміж них гризня —
Як тебе ще обдерти.
 Паперть — суцільні свідки.
Жаль, ти сліпий — охоче.
 Жаль, бо глуха рідня.
З милостині щасливий —
 ручку цілуєш ревно...
Як же людині жити
 серед людей таких?

Ситим ізнов напевно
збудеш права джерельні...
Господи! Як збудити,
Гідність в рабів німих?!

Як же тебе любити,
рідний мені народе?..

* * *

Без волі правди не буває.
Без правди волі не здобуть.
Ця істина стосунок має
До всіх.

Її ти не забудь.

Бо можна завше виправдання
Знайти душевній кривизні,
Притакуванню, припаданню
До папських туфлів.

Але «Ні!»

Сказати рішуче, без оглядки,
Супроти влади і грошей —
Той зможе, хто на *вчинок* здатний,
Не на одні слова лише.

Як йшли в історію народи,
Хтось мудрий висновок зробив:
Людині хочеться свободи,
Рабові хочеться... рабів.

МАРШ СОЦІАЛІСТІВ

Вставай, хто за свободу,
За право бути людьми!
Великого народу
Сини і дочки ми.
В надії ми єдині.
Нам світять, як зоря,
І доля України,
І думи Кобзаря.

Приспів:

Здобудем разом волю у чесній боротьбі.
Не жди дарунку долі — раба здолай
в собі!
За правду разом станем. Не спи!
Борись! Гори!
Ладнай свій крок із нами: і раз!
І два! І три!

Вставай, хто проти горя,
Зметем злодюг кубло!
Не жди погоди з моря:
За горло зло взяло.
Вставай — не будеш скраю!
Дивись: з усіх сторін
Не марево над краєм —
Заграва прапорів.

Приспів:

Здобудем разом волю у чесній боротьбі.
Не жди дарунку долі — раба здолай
в собі!

За правду разом станем. Не спи!
Борись! Гори!

Ладнай свій крок із нами: і раз!
І два! І три!

Вставай, заграли сурми,
Пора в похід іти.
Відкинь останній сумнів,
Бо хто, якщо не ти!
Ми як весняна повінь,
Як бистрина Дніпра.
Усі, хто має совість,
Єднаймося! Пора!

Приспів:

Здобудем разом волю у чесній боротьбі.
Не жди дарунку долі — раба здолай
в собі!

За правду разом станем. Не спи!
Борись! Гори!

Ладнай свій крок із нами: і раз!
І два! І три!

